

Jysk landsby tager kampen op mod klimaforandringer

Klimamiddage, energitjek, genbrug og affaldssortering er nogle af de tiltag landsbyen Studsgård har gennemført for at opnå sin vision om at nedbringe byens samlede CO₂-udslip med 25 % inden 2012. Herning Kommune hjælper til fra sidelinjen, men lader initiativerne opstå nedefra fra borgerne.

Borgerforeningen i Studsgård satte sig i 2008 for, at byen skulle være mere klimavenlig. Hvis det skulle lykkes var det vigtigt at alle byens 250 familier bakkede op om projektet.. Sammen med kommunens grønne koordinator, Line Thastum, fik Studsgård inspiration og søgt hjælp fra de lokale håndværkere, energiselskabet, Genbrug og Affald og LAG Herning, som arbejder for udvikling i landområder. Herning Kommune har selv en række klimamål og prioritere borgerindsatsene højt, og hjælper derfor gerne Studsgård med at blive *klimalandsby*.

Klima som en del af hverdagen

Borgerne i landsbyen er travle mennesker, som skal have en hverdag til at hænge sammen – lige som alle andre danskere.

Derfor er det nødvendigt at gøre det nemt og overskueligt at bidrage til klimavisionen.

”Vi har været meget bevidste om at tænke borgernes hverdag ind i indsatsen. Mange af arrangementerne er for eksempel forbundet med noget socialt, hvor det er muligt at tage sine børn med, så der ikke går tid fra dem. Desuden kombinerer vi ofte oplæg med fællesspisning, så borgerne ikke også skal bruge tid på at lave mad,” fortæller Line Thastum.

Der er store klimabesparelser at hente ved affaldssortering. Derfor er der opstillet særlige containere på byens torv, hvor beboerne nemt og hurtigt kan komme af med fx det metalaffald, som ellers let ender sammen med husholdningsaffaldet.

Et andet initiativ, der gør det nemt at handle klimavenligt, er genbrugsbutikken. I maj 2011 valgte nogle af byens beboere at åbne en genbrugsbutik i byens nedlagte købmand. Butikken er drevet af frivillige og fungerer som et socialt samlingspunkt i byen. Udover muligheden for at købe og sælge brugte, men funktionelle ting, er der lektiecafe og forskellige andre aktiviteter i genbrugsbutikken. Et andet initiativ, der inklu-

Gode råd

- 1) Tilknyt en ressourceperson, som kan hjælpe med at omsætte borgernes energi til projekter og støtte praktisk op om deres initiativer.
- 2) Find borgere som har energi og lyst til at gøre en forskel.
- 3) Grib hvad der kommer ud af borgernes initiativer og slip kontrollen, så ideerne kan udvikle sig blandt borgerne.

dere det sociale samvær, er fællesspisning med kulinariske klimavenlige retter i minihallen i Studsgård. Her er det Køkkendamen fra Studsgård Friskole, der med hjælp fra frivillige laver lækre klimarettet en gang om måneden. Inspiration til klimamad tager hun med sig i forhold til skolemaden, og opskrifterne gives videre til borgerne. Og netop det sociale samvær, mener Line Thastum, er en af grundene til, at borgerne i byen bliver ved med at støtte op om projektet.

Borger til borger

Borgerforeningen tog for år tilbage initiativ til projektet *Kog for kloden*. Der blev arrangeret et åbent foredrag om klimavenlig mad, som alle interesserede kunne deltage i. Tre familier fra landsbyen meldte sig som *klimakaniner*. De fik vejledning i at lave klimavenlig mad. Her skulle de lære om klimavenlige menuer, indkøb og adfærd i køkkenet. En central del af rådgivningen gik på at tilpasse den grønne tankegang til familiernes travle hverdag og kræsne børn. Klimakaninerne fik hver en kokebog som inspiration til leve af klimavenlig kost i to uger. På et borgermøde fortalte de byens andre indbyggere om erfaringerne.

”Det er en rigtig god måde at arbejde med bæredygtighed på – at borgerne prøver tingene af på deres egen krop. De får den nye viden ind under huden, fordi den bliver koblet til deres eget liv. Efterfølgende fortæller de byens andre borgere om det. På den måde bliver det ikke kommunen, der kommer med en løftet pegefinger og fortæller, at de skal spare på strømmen. Det deres venner og naboer, og det skaber en nysgerrighed og et fællesskab om projektet,” fortæller Line Thastum.

Det er ”Kog for kloden-projektet” der har inspireret borgerne til at arrangere klima-fællesspisning. . En tradition som byens borgere holder ved på fjerde år.

Learning by doing

Det er ofte uoverskueligt at gå i gang med noget nyt, som man ikke helt ved, hvordan fungerer. Derfor har det været hensigtsmæssigt, at byens beboere har fået tilbudt hjælp til at prøve nogle klimavenlige energiløsninger af. Tre af byens familier har lagt hus til et energitjek. Her har en professionel gennemgået huset med dem og fortalt, hvor meget strøm og hvor mange penge de kan spare ved at klimarenovere huset. Derefter samledes over 80 af byens borgere til en fælles energiaften med snak om energirenovering og energibesparelser, med udgangspunkt i de tre lokale familier.

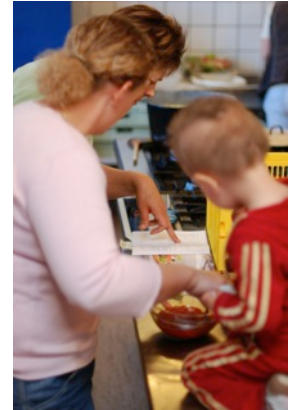
”Den nye viden bliver gjort konkret for borgerne, fordi den kommer helt ind i deres hjem og deres hverdag. Det gør, at de bedre kan forstå den nye viden. Sådan et besøg afmystificerer klimaløsninger-

ne og gør dem nemmere at forholde sig til. Borgerne bliver selv en slags eksperter, som kan fortælle byens andre borgere om potentialerne i energirenovering,” forklarer Line Thastum.

Initiativet skal komme nedefra

For Herning Kommunes grønne koordinator, Line Thastum, har det været vigtigt, at borgerne i Studsgård selv får ideerne og tager de initiativer, der skal få projektet til at lykkes. Hun hjælper som en praktisk tovholder, der sørger for at tage kontakt til de relevante mennesker, skaffe oplægsholdere og sørge for at tage referater fra klimamøderne. Men det er borgerne selv, som driver de frivillige aktiviteter og får deres medborgere til at støtte op om initiativerne. Det kan dog være en udfordring at finde den rette balance mellem styring, vejledning og frie tøjler fortæller hun:

”Studsgårds projekter udvikler sig nogle gange lidt kaotisk og ustruktureret. Det betyder, at der ind i mellem sker nogle fejlsatsninger, men det åbner samtidig op for kreativitet og ideer. Hvis kommunen er for meget ind over med struktur og projektstyring, kan vi risikere at dræbe entusiasmen og energien hos borgerne.”

Mens nogle ideer falder til jorden, bliver de fleste faktisk fulgt til dørs, og klimaprojektet er ikke en døgnflue for beboerne i Studsgård. Efter fire år er der stadig stor tilslutning til foredrag, klimaspisning og affaldssamling.

Fakta om Klimalandsbyen Studsgård

Landsbyen Studsgård ligger ti kilometer uden for Herning og ca. 250 familier bor i byen. I 2008 valgte byens aktive borgerforening at søge Herning Kommune om støtte til at gøre Studsgård til en klimalandsby. Målet er at nedsætte byens CO₂-udslip med 25 % fra 2008 til 2012. Forskningsprojektet CIDEA ved Københavns Universitet følger borgernes indsats og måler på, om de handler mere klimavenligt end ved projektets begyndelse.